

SVT utmålar kapitalister som gröna klimathjältar

Expressen den 26 maj 2023

Sveriges Television visade på bästa sändningstid söndagen den 14:e maj dokumentären ”Den gröna kapplöpningen”. Dokumentären porträtterar några av huvudfigurerna bakom satsningarna för att göra stål med hjälp av vätgas i Norrland.

Låt oss kort nämna hur några av huvudrollsinnehavarna i ”Den gröna kapplöpningen” beskrivs och ställa personerna och deras utsagor i kontrast till verkligheten.

LKAB:s vd Jan Moström framställs som en ansvarstagande och hygglig person som vill göra något bra för världen. LKAB vill ha 70 TWh för att tillverka järnsvamp – en teknik som ännu inte är utvecklad – med hjälp av vätgas. För kännedom och jämförelse: 70 TWh är nästan lika mycket som hela Finlands elproduktion och hälften av Sveriges totala elkonsumtion. Inga frågor ställdes om dessa 70 TWh.

Näste klimathjälte som lyfts fram är Henrik Henriksson, delägare och vd för H2 Green Steel, ett bolag som ska göra stål utanför Boden. H2 Green Steel grundare Harald Mix medverkar också i programmet.

Varken Mix eller Henriksson får några frågor om hur fossilfritt det egentligen är att ta motsvarande halva Danmarks elproduktion i anspråk. De får heller inga frågor om det faktum att Bodens kommun har tagit upp lån motsvarande 43 000 kronor per invånare för att bereda väg för H2 Green Steel.

Harald Mix, vars personliga aktiepost värderades till ca 3,8 miljarder vid den senaste finansieringsrundan, fick heller inte några frågor om rimligheten i att det bolag han då ägde ca 40 procent av söker 3,6 miljarder i bidrag från svenska myndigheter utan att erbjuda någonting i gengäld.

Mix och Henriksson borde fått svara på varför de inte vill erbjuda aktier till svenska folket i utbyte mot de bidragsmiljarder de äskar. Eller hur mycket ett beviljat bidrag på 3,6 miljarder skulle öka deras privata förmögenheter.

SVT följer sedan upp med ett ”fördjupande samtal”. Även här saknas kritiska röster och andra perspektiv än företagens. De två bolagens vd:ar är nu sekonderade av Svante Axelsson, chef för Fossilfritt Sverige. Samtliga hävdar med bestämdhet att det bara är att bygga vindkraft.

Problem som:

- behov av balanskraft när det inte blåser
- enorma markbehov
- buller som stör människor och djur
- spridning av giftiga nanopartiklar och kemikalier i naturen

- att utplaceringen kommer att stå i strid med samernas rättigheter
- att vindkraftsproducenterna redan i dag gör stora förluster, nämns inte eller viftas bort.

Det finns experter som framfört underbyggd kritik mot projekten och de enorma elbehoven. Henriksson väljer att benämna dessa som "professorerna från olika folkhögskolor" och lockar till skratt.

SVT ska stå för trovärdig och oberoende granskning. Då Henriksson och Mix har stora privatekonomiska intressen i H2GS borde därför SVT låtit någon av "folkhögskoleprofessorerna" komma till tals, antingen som medverkande i samtalet eller genom att få kommentera samtalet i efterhand.

Att programmet även sammanföll med att dessa bolag skickar in ett antal ansökningar om tillstånd för olika ändamål, samtidigt som budskapen inte blir ifrågasatta stärker bilden av att SVT genom att abdikera från sitt granskande uppdrag blev ett redskap i företagens tjänst.

Miljöfrågornas dignitet medför allt oftare att de kritiska frågorna uteblir till den som säger sig göra gott för klimatet. Det ger utrymme för smarta riskkapitalister att både höja sitt anseende och åtnjuta offentliga stöd. Stora delar av risken lämpas över på oss andra medan de behåller uppsidan samtidigt som de blir immuna mot kritiska invändningar.

Jan Blomgren
Magnus Henrekson
Christian Sandström